

PROCEDURE

Geschiktheidsonderzoek zij-instromers in het beroep

1. Wat is het geschiktheidsonderzoek voor zij-instromers?

Het geschiktheidsonderzoek voor zij-instromers is erop gericht mensen van zowel binnen als buiten het onderwijs de mogelijkheid te geven in de toekomst in het onderwijs te laten werken als (startende) leerkracht. Randvoorwaardelijk hiervoor is een go vanuit het zij-instroom-geschiktheidsonderzoek.

Dit onderzoek bestaat uit een aantal fasen waarin onderzocht wordt of kandidaten geschikt zijn om als leerkracht in het primair onderwijs te werken. Tijdens het onderzoek beoordelen twee assessoren de reeds aanwezige bekwaamheden die in te zetten zijn voor een baan in het onderwijs. Het gaat hierbij om de (h)erkenning van bekwaamheden en de beoordeling of deze voldoende zijn om direct voor de klas te kunnen (met of zonder extra scholing).

In het geschiktheidsonderzoek wordt onderzocht in hoeverre de kandidaat voldoende bekwaam is voor de uitvoering van het beroep van leraar en kan worden toegelaten tot zij-instroom in het beroep. Bij dit onderzoek gelden bekwaamheidseisen die zijn afgeleid van de sinds augustus 2017 ingevoerde bekwaamheidseisen primair onderwijs (zoals geformuleerd door de Onderwijscoöperatie). Laatstgenoemde bekwaamheidseisen kunnen worden beschouwd als de eindtermen/ startbekwaamheidseisen die beschrijven welke kennis en kunde een leraar in het basisonderwijs nodig heeft. Op De Kempel zijn deze eindtermen voor de reguliere (deeltijd)opleiding vertaald naar bekwaamheidseisen op verschillende niveaus: opleidingsbekwaam, beroepstaakbekwaam, werkplekbekwaam en startbekwaam niveau. In het geschiktheidsonderzoek hanteren we deze bekwaamheidseisen. Beheersing van de bekwaamheidseisen op beroepstakenbekwaam niveau geeft het vertrouwen dat de kandidaat het beroep van leraar kan uitoefenen en na twee jaar opleiding de startbekwaamheidseisen zal beheersen en daarmee een geschikte kandidaat is voor het zij-instroomtraject. Waar nodig, is op enkele plaatsen voor het geschiktheidsonderzoek wel een bekwaamheidseis op het niveau van afstuderen aangehouden. Dit met het oog op directe beroepsverantwoordelijkheid; de zij-instromer staat immers al direct zelfstandig voor de klas.

Bij voldoende aangetoonde bekwaamheden volgt een geschiktheidsverklaring om als zij-instromer in het onderwijs werkzaam te kunnen zijn. Hierna start een periode van maximaal twee jaar om de bevoegdheid Leraar Primair Onderwijs te behalen. Het geschiktheidsonderzoek bestaat uit verschillende onderdelen:

- voorbereidende opdracht t.b.v. startbijeenkomst
- verplichte startbijeenkomst
- een test eigen vaardigheden rekenen (rekentoets / alleen herkansing mogelijk bij score van 70 of hoger);

- het uitvoeren van schriftelijke beroepspraktijkgerichte opdrachten;
- het invullen van een portfolio;
- het voeren van een criteriumgericht interview met de assessoren;
- het voorbereiden en uitvoeren van een praktijkles die geobserveerd wordt door de assessoren;
- het reflecteren op eigen handelen en voeren van een reflectiegesprek met de assessoren;
- nadat het geschiktheidsonderzoek is afgerond, volgt een gesprek waarin de eindbeoordeling aan de hand van de rapportage wordt toegelicht door de assessoren.

Tijdens de hele procedure is de beschrijving van de bekwaamheidseisen met de bijbehorende indicatoren een leidraad. De lijst met bekwaamheidseisen vormt de basis voor de vergelijking met de eerder verworven bekwaamheden en biedt houvast tijdens de procedure.

Tip: Gebruik een logboek voor eigen aantekeningen tijdens de procedure.

Wat levert het geschiktheidsonderzoek op?

Deelname aan het geschiktheidsonderzoek levert het volgende op:

- Kennis over opgebouwde leer- en werkervaringen (sterke- en ontwikkelpunten) en de behaalde bekwaamheden te vergelijken met de bekwaamheidseisen voor het beroep van leraar in het primair onderwijs;
- Een globaal scholingsadvies en de beoordeling van aangetoonde pedagogische, didactische en onderwijskundige vaardigheden.

Hoeveel tijd kost deelname aan de assessmentprocedure?

Dit is zeer persoonsgebonden, uit ervaring blijkt dat ± 20 uur de gemiddelde investering is in deze procedure (reistijd en voorbereiding op de rekentoets niet meegerekend). Het gaat om:

- voorbereiden eigenvaardigheidstoets rekenen (afhankelijk van het startniveau van de kandidaat);
- maken eigenvaardigheidstoets rekenen (100 minuten);
- uitvoeren van schriftelijke beroepspraktijkgerichte opdrachten (1 uur);
- portfolio invullen en voorzien van bewijzen (gemiddeld 6.5 uur);
- voeren van het criteriumgericht interview (gemiddeld 1 uur);
- voorbereiden en uitvoeren van de praktijkles (gemiddeld 8 uur);
- voorbereiden (30 minuten) en voeren van het reflectiegesprek (1 uur);
- toelichting eindoordeel (30 minuten).

De gemiddelde duur van een volledig zij-instroomgeschiktheidsonderzoek is minimaal 6 tot 8 weken.

2. Fasen in het geschiktheidsonderzoek

Het geschiktheidsonderzoek bestaat uit verschillende fasen. In iedere fase gaan de assessoren actief op zoek naar aanwezige bekwaamheden voor het onderwijs. Als alle onderdelen van het geschiktheidsonderzoek zijn voltooid, wordt door de assessoren een eindoordeel gegeven.

Eigen vaardigheid Taal

Tijdens het gehele geschiktheidsonderzoek wordt gekeken naar mondelinge en schriftelijke vaardigheid in de Nederlandse taal.

Fase 1

1a Eigen vaardigheden rekenen

Rekenen-wiskunde op de pabo

Op alle pabo's in Nederland vormt de Kennisbasis Rekenen-Wiskunde het uitgangspunt voor de inhoud van het curriculum. Deze kennisbasis schrijft voor welke kennis en leerkrachtvaardigheden een startbekwame leraar basisonderwijs moet bezitten op het gebied van rekenen-wiskunde. Dit is samen te vatten in vier competenties.

Een goede leerkracht moet:

- zelf beschikken over voldoende rekenvaardigheid en gecijferdheid;
- rekenen-wiskunde betekenisvol kunnen geven voor kinderen;
- oplossingsprocessen en niveauverhoging kunnen realiseren bij kinderen;
- wiskundig denken van kinderen kunnen bevorderen.

Ter peiling van voldoende basale reken-wiskundevaardigheden voor de eerste competentie, wordt na aanmelding voor het geschiktheidsonderzoek de rekentoets afgenomen. In de uiteindelijke opleiding voor zij-instromers volgt de landelijke kennisbasistoets rekenen-wiskunde waarin alle vier hierboven beschreven competenties op een hoger niveau worden getoetst (zie voor meer informatie over deze toets: [ikt.10voordeleraar.nl](https://www.ikt.10voordeleraar.nl))

Eigen vaardigheden rekenen (rekentoets)

Op de website van het Cito vind je algemene informatie over de rekentoets (en ook een oefentoets), zie [de website van Cito](#). Daarnaast tref je op de website van Cito [toetsinstructies](#).

Voor toetsinstructie en oefensuggesties kan ook gebruik worden gemaakt van de [publicatie van goedvoorbereidnaardepabo.nl](#).

Daarnaast raden we je aan om eventueel naar behoefte ook via Google en YouTube verder te zoeken of één van de volgende websites te raadplegen:

- www.betterrekenen.nl, hier kun je je aanmelden voor elke dag 4 oefensommen.
- rekenbeter.wordpress.com, oefen dan voor de rekentoets tot en met 'Nivo 3F'.

Tot slot zijn ook de volgende boeksuggesties een aanrader, wanneer je je verder wil bekwamen in dit reken-wiskundeniveau (niveau 3F):

- Rekenboek van groep 8.
- Van den Bergh, J., Van den Brom-Snijders, P., Hutten, O., & Van Zanten, M. (2012). *Rekenwijzer*. Amersfoort: ThiemeMeulenhoff.
- Kemme, S., & Uittenbogaard, W. (2020). *Basisvaardigheden: Rekenen PABO*. Houten: Noordhoff Uitgevers B.V.

Boekensuggesties gericht op de landelijke kennistoets rekenen-wiskunde (en dus gericht op een hoger niveau, nodig voor afronding van de opleiding), zijn:

- Ale, P. & Van Schaik, M. (2018). *Rekenen en wiskunde uitgelegd*. Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Oonk, W., Keijzer, R. & Lit, S., & Figueiredo, N. (2016). *Rekenen in de praktijk: kennisbasis*. Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers.

De uitslag rekentoets en de gevolgen ervan voor het geschiktheidsonderzoek

Voor het verkrijgen van een geschiktheidsverklaring, dient een vaardigheidsniveau van minimaal 103 te worden behaald. Indien dit niveau bij de eerste afname niet behaald wordt, dan is het volgende van toepassing.

Uitslag 70-102: recht op één herkansing, keuze om wel door te gaan met het geschiktheidsonderzoek.

Uitslag 69 of minder: geen recht op herkansing en einde geschiktheidsonderzoek.

Indien bij de tweede afname een uitslag tussen 70 en 102 wordt behaald, dan is er nog wel een mogelijkheid om een aanvraag te doen voor de verkorte deeltijd-pabo van De Kempel.

De uitslag van de rekentoets wordt na afloop van de toets per e-mail aan de kandidaat bekend gemaakt. Vanwege privacy en AVG-regels geven wij deze uitslag niet door aan de school/het schoolbestuur. De kandidaat kan deze uitslag zelf delen met de instelling waarvoor hij/zij het geschiktheidsonderzoek heeft aangevraagd.

Kandidaten met een dyslexieverklaring hebben recht op 30 minuten extra tijd voor het maken van de rekentoets. Stuur de dyslexieverklaring via de e-mail naar het Secretariaat van De Kempel. (zijinstroom@kempel.nl).

Plaats: Hogeschool de Kempel in Helmond

1b Schriftelijke Beroepspraktijkgerichte opdrachten

Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het uitvoeren van opdrachten met betrekking tot communicatie met ouders en leerlingen en het analyseren en stimuleren van groepsprocessen.

Hiervoor is geen voorbereiding mogelijk/nodig. Deze opdrachten dien je met pen te schrijven.

Plaats: Hogeschool de Kempel in Helmond

Tijdstip: volgens afspraak (indien mogelijk wordt dit onderdeel gepland op dezelfde dag als de rekentoets).

Inhoud: schriftelijke beroepspraktijkgerichte opdrachten die je ter plekke ontvangt

Fase 2

Portfolio-ontwikkeling

De kandidaat beschrijft alle relevante leer- en werkervaringen (CV + motivatie) en de daarbij verworven bekwaamheden in het aangereikte *portfolio*. Het portfolio is een document waarin je gegevens (bewijzen) kunt noteren en materialen kunt bijvoegen om aan te tonen over welke bekwaamheden je reeds beschikt. Je dient het portfolio 10 werkdagen voor je Criteriumgericht interview of op een specifieke aangegeven datum vanuit De Kempel te versturen naar het secretariaat van De Kempel (zijinstroom@kempel.nl). Het is van groot belang bewijzen te leveren in de vorm van getuigschriften, schriftelijke referenties, werkstukken, audiovisueel materiaal en dergelijke.

Fase 3

Criteriumgericht interview

Tijdens het interview worden je vragen gesteld die samenhangen met de aan te tonen bekwaamheden. Ook worden vragen gesteld naar aanleiding van het portfolio en de beroepspraktijkgerichte opdrachten.

Plaats: Hogeschool de Kempel

Tijdstip: volgens afspraak, gemaakt door het secretariaat van De Kempel

Inhoud: gesprek naar aanleiding van m.n. het portfolio

Fase 4

Praktijkles

In deze fase worden drie onderdelen onderscheiden te weten:

1. de lesvoorbereidingen
2. de lesuitvoeringen
3. de zelfreflectie op de lessen

In de *Toelichting praktijkles* (die je enige tijd voorafgaand aan de praktijkles ontvangt) wordt aangegeven aan welke voorwaarden dit onderdeel moet voldoen. Het gaat hierbij om het uitvoeren van twee lessen met een totale tijd van 5 kwartier.

De ene les is een taalles óf een rekenles. De andere les betreft een zaakvak óf een creatief vak (beeldend, drama of muziek). Van de twee lessen die je gaat uitvoeren, is één les een methode les en de andere les is zelfontworpen (dus zonder methode). Twee verschillende lessen achter elkaar uitvoeren vraagt ook om een voorbereide lesovergang.

Het document 'Praktijkles en Lesopzet praktijkles' gebruik je als leidraad voor de les. Deze lesopzet stuur je minimaal 4 werkdagen voor aanvang van de les naar het secretariaat van De Kempel. (zijinstroom@kempel.nl).

Na de uitvoering van de les word je gevraagd het document *Voorbereiding op het reflectiegesprek* te bekijken en de les nogmaals de revue te laten passeren. Jouw reflectie op de lessen door middel van deze voorbereiding is het uitgangspunt voor het reflectiegesprek met de assessoren.

Plaats: op locatie waar praktijkles plaatsvindt
Tijdstip: volgens afspraak
Inhoud: voorbereiden praktijkles van gemiddeld 1 uur en 15 minuten

Het reflectiegesprek

Dit gesprek wordt na het uitvoeren van de praktijkles gevoerd en heeft een tweeledig doel. Ten eerste wordt jouw reflectie op de les besproken en vergeleken met de observatie van de assessoren. Daarnaast zullen de assessoren verdiepingsvragen stellen. Na afloop van het reflectiegesprek wordt het document dat de kandidaat ter voorbereiding op het gesprek heeft opgesteld bij de assessoren ingeleverd.

Plaats: meestal op locatie waar praktijkles plaatsvindt of op De Kempel
Tijdstip: aansluitend aan praktijkles, met een half uur voor schriftelijke reflectie
Inhoud: reflectie

Fase 5

Beoordeling en advies

De laatste fase bestaat uit de beoordeling en de uitwerking van bevindingen in een rapportage en advies van de assessoren. Nadat de rapportage is opgesteld en voorgelegd is aan de examencommissie van De Kempel kan het toelichtingsgesprek plaatsvinden.

Plaats: Hogeschool de Kempel
Tijdstip: volgens afspraak, gemaakt door het secretariaat van De Kempel
Inhoud: toelichting eindoordeel

Als het onderzoek uitwijst dat je geschikt bent om als zij-instromer in het beroep aan de slag te gaan, ontvang je een geschiktheidsverklaring. Je hebt 2 jaar de tijd om, als zij-instromend leerkracht, door

middel van begeleiding op de werkplek en scholing aan een pabo jouw bekwaamheid en bevoegdheid te verwerven.

3. Beoordeling

De beoordeling kent twee kwalificaties: geschikt of niet geschikt voor het zij-instroomtraject.

- **Geschikt voor het zij-instroomtraject**
Kandidaat is direct inzetbaar, kan gebruik maken van de regeling zij-instromer in het beroep en kan starten met het scholingstraject.
- **Niet geschikt voor het zij-instroomtraject**
Kandidaat is niet direct inzetbaar, kan geen gebruik maken van de regeling zij-instromer in het beroep.

Traject stoppen na niet behalen rekentoets

Als er na twee kansen een vaardigheidsscore wordt behaald van minder dan 103 stopt het traject na fase 1. Het traject eindigt direct als er een score lager dan 70 wordt behaald. In een volgende ronde kan een kandidaat zich opnieuw inschrijven voor het volledige geschiktheidsonderzoek.

Beroepsprocedure

Mocht een kandidaat het niet eens zijn met de beoordeling van de assessoren, dan kan hij/zij binnen 14 dagen na de mondelinge toelichting op de eindbeoordeling / het advies een klacht indienen bij het klachtenloket. Zie [procedure](#).

Mogelijkheden na niet behalen geschiktheidsonderzoek

We kunnen ons voorstellen dat het een teleurstelling voor je is wanneer je het geschiktheidsonderzoek niet behaald hebt. Op deze [pagina](#) lees je welke opties er nog meer voor je zijn.

4. Na het geschiktheidsonderzoek

Nadat het geschiktheidsonderzoek is afgerond, kunnen kandidaten die geschikt zijn bevonden, starten met de fase van de scholing en begeleiding. Vanaf dit moment neemt de studentenadministratie de communicatie met de kandidaat over. De scholing kan derhalve bij iedere aanbiedende pabo worden gevolgd. Ter informatie ontvang je, bij geschiktheid, een scholingsplan dat De Kempel voor jou heeft samengesteld.

Het basisscholingstraject voor de zij-instromers bestaat uit een vaststaande selectie van modules uit het programma van de verkorte deeltijdopleiding van De Kempel. Afhankelijk van jouw vooropleiding en de uitkomsten van het geschiktheidsonderzoek kunnen de assessoren adviseren om vrijstellingen te verlenen. Tevens kunnen zij een aanvullende eis opnemen in het scholingsplan waarbij je gedurende het scholingstraject een x aantal werkdagen ervaring opdoet in een bouw of school, anders dan de bouw of school waarin je normaliter werkzaam bent (De Kempel verstaat onder onderbouw groep 1-2-3 en onder midden/bovenbouw groep 4-5-6-7-8).

5. Definities op alfabet

Assessor

Een assessor is de persoon die beoordeelt of een kandidaat geschikt is voor een bepaalde functie of opleidingstraject. Een assessor:

- beoordeelt het assessmentdossier van de kandidaat;
- voert een criteriumgericht interview n.a.v. het assessmentdossier en de PA-observatie om het bekwaamheidsniveau te bepalen;
- stelt het bekwaamheidsniveau van de kandidaat vast;
- geeft zonodig ontwikkelingsgerichte feedback;
- legt bevindingen en eindoordeel vast op daarvoor bestemde formulieren voor de eindrapportage.

Bekwaamheid

Het actueel in staat zijn tot het uitvoeren van bepaalde vaardigheden als resultaat van deskundigheid, kundigheid, bedrevenheid, geschiktheid, kennis, vaardigheid, vermogen.

Bevoegd gezag

Het bestuur van de instelling/school.

Criteriumgericht Interview (CGI)

Dit is het assessmentgesprek. In het criteriumgericht interview bespreken de assessoren met de zij-instroom kandidaat in een mondeling gesprek de ervaring, opleiding, motieven en ambities. Tijdens het gesprek vormen de assessoren op basis van het assessmentdossier en het PA zich een beeld van de verworven competenties.

Geschiktheids- en bekwaamheidsonderzoek

Het geschiktheids- en bekwaamheidsonderzoek zijn beoordelingsprogramma's die de zij-instromer moet doorlopen om voor een bepaalde functie of opleiding aangenomen te worden. Het assessment bepaalt of je over de gewenste beroepscompetenties beschikt. Het samenstellen van een assessmentdossier staat vaak aan de basis van een onderzoek.

Geschiktheidsverklaring en geschiktheidsonderzoek zij-instromer

In het geschiktheidsonderzoek wordt bepaald of de zij-instromer geschikt is om direct voor de klas te staan en binnen twee jaar de bevoegdheid te behalen. Indien de assessoren daarvan overtuigd zijn krijgt de zij-instromer een geschiktheidsverklaring waarmee de zij-instromer de zij-instroom aanstelling bij de school mag krijgen.

Getuigschrift Zij-instroom in Beroep

Op basis van een bekwaamheidsonderzoek wordt een getuigschrift Zij-instroom in Beroep afgegeven.

Instelling

Hogeschool die het getuigschrift mag uitreiken.

Kennisbasis

De lerarenopleidingen basisonderwijs hebben gezamenlijk een opzet ontwikkeld voor een kennisbasis. Het begrip kennisbasis wordt gebruikt om te verwijzen naar het geheel aan kennisvereisten waarover een startbekwame leraar moet beschikken.

Landelijke kennistoets

In deze toets worden de daartoe landelijk vastgestelde domeinen uit de vakspecifieke kennisbasis getoetst. De toets wordt landelijk afgenomen, er zijn twee toets gelegenheden per jaar. Deelname aan deze toets is verplicht voor alle studenten aan de reguliere lerarenopleiding basisonderwijs en voor alle zij-instromers primair onderwijs.

Portfolio

Een portfolio is een hulpmiddel waarmee de zij-instromer kan laten zien dat hij beschikt over bepaalde bekwaamheden. Ter voorbereiding op het criteriumgericht interview stelt de zij-instromer een portfolio samen. Een portfolio is een verzameling van bewijzen waarin leer- en werkervaringen zijn opgenomen die relevant zijn voor de bekwaamheden van de opleiding en het beroep. Daarnaast bestaat het portfolio uit een aantal producten waarmee de zij-instromer zijn bekwaamheden aantoont en bewijst.

Reguliere lerarenopleiding

Standaard ingerichte opleiding die in nominaal vier jaren het diploma kan brengen.

Traject Zij-instroom

De weg van de zij-instromer van begin tot afronding: van oriëntatie via geschiktheidsonderzoek tot en met het bekwaamheidsonderzoek aan het eind van het traject.

Tripartiete overeenkomst

Reeks van afspraken tussen de drie betrokken partijen; de zij-instromer, het bevoegd gezag van de instelling of school en de opleiding, over scholing en begeleiding, en in dat verband de rechten en plichten in het zij-instroomtraject.

Veldassessor

Een assessor die afkomstig is uit het directe werkveld, zoals bijvoorbeeld het primair onderwijs.

Werkplekleren

Leren van en in het werk.

ZiB

Dit betekent Zij-instromer in het Beroep. Kandidaten die als leerkracht primair onderwijs willen werken, veelal zonder opleiding of werkervaring in het onderwijs en die in het bezit zijn van een getuigschrift hoger onderwijs (een hbo- of wo-opleiding), kunnen in principe zij-instromer worden.

Zij-instromers

Zij-instromers zijn startende leraren met bijzondere kwaliteiten, regelmatig met ervaring van buiten het onderwijs. Zij kunnen hierdoor een waardevolle aanvulling zijn in het schoolteam. Het zijn daarnaast leraren die het ambacht van leraar nog (deels) moeten leren. Deze specifieke beginsituatie vraagt aandacht van alle betrokkenen, schoolleider, begeleider en collega's. Met een goede begeleiding op de werkvloer en scholing en begeleiding op de hogeschool kan de zij-instromer in twee jaar tijd zijn/haar bekwaamheid en bevoegdheid verwerven